

30 september 2008

Advies bij het Samenwerkingsakkoord wapenhandel

Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, met betrekking tot de invoer, uitvoer en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en de daaraan verbonden technologie alsook van producten en technologieën voor dubbel gebruik

Door de wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen zijn in België sinds 30 augustus 2003 de Gewesten bevoegd voor de in-, uit- en doorvoer van militair materieel en van producten en technologieën voor tweërlei gebruik, behalve met betrekking tot het leger en de politie.¹ Op 17 juli 2007 werd een samenwerkingsakkoord opgemaakt tussen de Federale Staat en de drie Gewesten om de uitoefening van deze bevoegdheid en een correcte implementatie van internationale en Europese verbintenissen beter te organiseren.

De bevoegde Vlaamse minister heeft over dit samenwerkingsakkoord het advies van het Vlaams Vredesinstituut gevraagd. Ze geeft daarmee uitvoering aan een aankondiging in haar beleidsbrief 2008.² Dit punt uit de beleidsbrief werd door het Vredesinstituut gunstig geadviseerd³ en op de Subcommissie Wapenhandel van het Vlaams Parlement positief onthaald.⁴

In onderhavig advies worden eerst de grote lijnen van het samenwerkingsakkoord overlopen. Het akkoord wordt tevens getoetst aan het advies dat het Vredesinstituut in januari 2007 over dit onderwerp heeft uitgebracht,⁵ en aan de juridische context van het Vlaamse wapenexportbeleid.⁶ Deze analyse resulteert in een algemene beoordeling van het samenwerkingsakkoord en het aanreiken van enkele punten die bijkomende aandacht vereisen.

De aanbevelingen van het Vredesinstituut hebben betrekking op de mogelijke consultatie door een Gewest van een Europese of internationale partner, de toegang tot informatie die uitgaat van internationale controleregimes op het vlak van nucleaire wapenbeheersing, en de bijdrage van de Gewesten tot de bepaling van het Belgische standpunt op bijeenkomsten van diezelfde controleregimes.

1 Het samenwerkingsakkoordⁱ

Het federaal-regionaal samenwerkingsakkoord over wapenhandel werd op 20 december 2007 in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd. Er werd niet om de goedkeuring door de regionale en federale parlementen verzocht.

Inhoudelijk worden in dit akkoord afspraken gemaakt voor samenwerking tussen de FOD Buitenlandse Zaken en de Gewesten op het vlak van intern-Belgische en internationale informatie-uitwisseling en van deelname aan en vertegenwoordiging bij Europese en internationale fora. Minstens gedeeltelijk betreft het een formalisering van reeds enige tijd gangbare praktijken.

Vormelijk bestaat het akkoord uit een aanhef en 19 artikelen en werd het ingedeeld in zes titels. Voor de verdere bespreking wordt deze zesdelige indeling gevolgd.

ⁱ Het Vlaams Vredesinstituut heeft met grote zorgvuldigheid het Samenwerkingsakkoord geanalyseerd en geeft in deze nota een neerslag van deze analyse. De summier presentatie van de grote lijnen van het Samenwerkingsakkoord kan echter niet gelezen worden als een authentieke weergave van het Samenwerkingsakkoord of delen ervan. De analyse dient enkel als opbouw, kader en argumentatie voor het advies dat erop volgt. Het Vredesinstituut kan niet aansprakelijk worden geacht of gesteld voor enig ander gebruik dat van deze tekst zou worden gemaakt

1.1 Algemene bepalingen

De eerste drie artikelen van het samenwerkingsakkoord bespreken respectievelijk gehanteerde begrippen en organisaties, het basisprincipe van loyale samenwerking en vertrouwelijkheid, en de aanduiding van een contactpunt bij elk van de partners.

De genoemde organisaties betreffen enerzijds werkgroepen in de schoot van de Europese Unie, en anderzijds informele internationale exportcontroleregimes met betrekking tot conventionele wapensystemen (Wassenaar Arrangement), chemische en biologische wapens (Australia Group) en rakettechnologie die massavernietigingswapens kan vervoeren (MTCR).

In deze lijst zijn de Nuclear Suppliers Group en de Zangger Committee, de informele internationale exportcontroleregimes met betrekking tot nucleaire wapenbeheersing, opvallend afwezig.

1.2 Toekenning of weigering van vergunningen

Artikel 4 tot 10 regelen de intern-Belgische doorstroming van informatie en mogelijkheden tot overleg, die nodig zijn voor een correcte uitoefening van de bevoegdheid om in-, uit- of doorvoervergunningen te verstrekken of te weigeren.

In eerste instantie worden afspraken gemaakt over het overmaken van de meest recente landenanalyses door de FOD Buitenlandse Zaken aan de Gewesten. Deze zogenaamde landenfiches worden éénmaal per semester of op specifiek verzoek bezorgd aan de gewestelijke contactpunten. Er wordt specifiek aandacht geschonken aan de mensenrechtensituatie. Er bestaat ook een lijst van landen waarover informatie in beide richtingen actiever wordt uitgewisseld, telkens een Gewest een vergunningsaanvraag ontvangt die aan vooraf overeengekomen criteria voldoet. Zowel de lijst van landen als deze criteria kunnen eenmaal per semester worden aangepast. (art. 4-5)

Daarnaast worden procedures voorzien om informatie vanwege een Europese of internationale partner door te spelen aan de Gewesten, om consultaties van Gewesten door de Federale Staat aan te vragen of omgekeerd, en om aansprakelijkheid en vertrouwelijkheid te bepalen. (art. 6-8)

Tenslotte is er ook een procedure voorzien om weigeringsnotificaties door te spelen naar andere Gewesten en via de FOD Buitenlandse Zaken naar Europese en internationale partners. Het akkoord bevat tevens afspraken om het “no undercut”- principe en het bijhorende consultatiemechanisme intra-Belgisch te organiseren tussen de Gewesten onderling. (art. 9-10)

In art. 10 worden dus afspraken gemaakt over de mogelijkheid dat een Gewest een vergunning toekent, die eerder door een ander Gewest werd geweigerd (“undercut”). Vanuit internationaal oogpunt komt dergelijke beslissing eerder overeen met het herroepen van een eerdere weigering door België, dan met een “undercut” (een lidstaat die een vergunning toekent die door een *andere* lidstaat werd geweigerd). De kennisgeving van deze eventuele intern-Belgische “undercut” aan de andere gewestministers en aan de minister van Buitenlandse Zaken wordt in ditzelfde artikel 10 geregeld, maar de kennisgeving van deze de facto herroeping aan Europese of internationale partners komt hier niet aan bod. Het overmaken van de nodige kennisgevingen aan deze partners worden generiek geregeld in art. 15 (zie verder).

Er dient opgemerkt dat met betrekking tot militair materieel de kennisgeving van de herroeping van een weigering niet normatief geregeld is in de Gedragscode van de EU betreffende wapenuitvoer zelf,⁷ maar wel vastgelegd werd in de Gebruikersgids.⁸ De Verordening (EG) 1334/2000 stipuleert enkel dat de Commissie en alle andere lidstaten op de hoogte moeten gesteld worden van een eventuele beslissing tot “undercut” (verlenen van een vergunning die door een andere lidstaat in de voorbije drie jaar voor een wezenlijk identieke transactie werd geweigerd), maar bevat geen nadere bepalingen over kennisgeving van een eventuele herroeping van een weigering (een vergunning verlenen die in dezelfde lidstaat eerder werd geweigerd).⁹

1.3 Certificaat van eindbestemming

In artikel 11 wordt de interactie tussen de Gewesten en de Belgische diplomatieke posten geregeld, met het oog op de authenticatie en legalisering van certificaten van eindbestemming, met het oog op het bekomen van bijkomende informatie over potentiële bestemmingen, of met het oog op een onderzoek over zeer gevoelige leveringen of indien er een verdenking is van wederuitvoer.

Indien een Gewest informatie van een diplomatieke post wenst te bekomen, kan het zowel via het federale contactpunt corresponderen, als rechtstreeks met de ambassades. In het tweede geval blijft het federale contactpunt op de hoogte, want het ontvangt telkens een kopie.

Er wordt geëxpliciteerd dat een nationaal of internationaal invoercertificaat, uitgereikt door de officiële instantie van het land van bestemming, te allen tijde de voorkeur geniet op een eindgebruikerscertificaat, dat uitgaat van de bestemming en geauthentificeerd wordt door een Belgische diplomatieke post.¹⁰

1.4 Deelname aan internationale fora over de invoer, uitvoer en doorvoer van wapens en van producten en technologieën voor tweërlei gebruik

Artikel 12 regelt de vertegenwoordiging van België in het kader van een internationaal controleregime of in het kader van de Europese Unie. Op basis van artikel 13 moet ervoor gezorgd worden dat de Gewesten toegang hebben tot de databanken van de genoemde controleregimes, opdat België op een correcte manier kan deelnemen aan deze regimes.

Voor elke Belgische vertegenwoordiging bij een Europees of internationaal controleregime wordt een woordvoerder aangeduid, die op de respectieve bijeenkomst het Belgische standpunt vertolkt, een voorafgaande overlegvergadering organiseert, en zorgt voor het verslag en voor de verspreiding van documenten die op de bijeenkomst werden ontvangen. Het federale contactpunt zorgt voor de onmiddellijke doorstroming van informatie die het in dit verband ontvangt.

Het woordvoederschap komt hetzij de Federale Staat, hetzij het Vlaamse of het Waalse Gewest toe. Indien het woordvoederschap één van beide Gewesten toekomt, wordt een beurtrol afgesproken. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest neemt nooit het woordvoederschap waar. Wanneer ze geen woordvoerder zijn, kunnen de Gewesten of de Federale Staat steeds deelnemen als assessor.

In de COARM-groep ligt het woordvoederschap bij de Federale Staat of bij het Vlaamse of Waalse Gewest, elk in functie van hun bevoegdheden. De Federale Staat organiseert het overleg. In de Werkgroep voor tweërlei gebruik en in de Coördinatiegroep nemen de twee genoemde Gewesten, volgens beurtrol, het woordvoederschap waar.

In de weerhouden internationale controleregimes (Wassenaar Arrangement, Australia Group, MTCR) is de Federale Staat telkens woordvoerder bij de plenaire vergaderingen. Op algemene werkgroepen zijn de Federale Staat of de Gewesten woordvoerder in functie van hun bevoegdheden. Gewesten voeren het woord op werkgroepen van technische experts of op het vlak van vergunningen. De Federale Staat neemt werkgroepen op het vlak van handhaving/strafuitvoering (“enforcement”), inlichtingendiensten of douane voor zijn rekening.

De regeling van de vertegenwoordiging op internationale fora en de informatiedoorstroming met betrekking tot deze bijeenkomsten, lijkt duidelijk, doelmatig en in overeenstemming met de intra-Belgische verhoudingen geregeld. **Alles wat met controle op uitvoer van nucleaire materialen te maken heeft, is echter opvallend afwezig in dit samenwerkingsakkoord.** Nochtans is België lid bij twee internationale exportcontroleregimes op het vlak van nucleaire non-proliferatie, nl. de Zangger Committee en de Nuclear Suppliers Group.

Binnen België verschilt de nucleaire problematiek van de wel weerhouden controleregimes, doordat de specifieke problematiek van nucleaire non-proliferatie, de bevoegdheid over kernenergie en het bestaan van afzonderlijke wetgeving en een dubbel machtigingssysteem op het vlak van nucleaire export een relatief groter gewicht bij de Federale Staat legt.¹¹ In dit verband dient opgemerkt dat een uitvoervergunning, waarvoor de Gewesten bevoegd zijn,ⁱⁱ pas kan worden toegestaan nadat een machtiging, waarvoor de Federale Staat bevoegd is, werd verleend.¹² Een verschil in intra-Belgische verhoudingen kan verantwoord worden dat de nucleaire controleregimes op een andere manier, met een meer centrale rol voor de Federale Staat, worden benaderd dan deze met betrekking tot conventionele wapens, chemische en biologische wapens of rakettechnologie. Niettemin moeten de Gewesten ook vergunningaanvragen voor uit- en doorvoer van nucleair materieel behandelen, en het feit dat een machtiging vanwege de Federale minister bevoegd voor Energie hiervoor een noodzakelijke en voorafgaande voorwaarde is, betekent niet dat de Gewestelijke afweging om al dan niet een uitvoervergunning te verlenen, een maat voor niets of een louter ambtelijke procedure zou zijn. Het feit dat de Gewesten betrokken partij zijn bij de controle op de overdracht van nucleaire goederen werd in 2004 erkend door vertegenwoordigers van de Gewesten met waarnemerstatus op te nemen in de (federale) Commissie van advies voor de niet-verspreiding van kernwapens.¹³ Van doorslaggevend belang is het feit dat zowel op het vlak van het toepassingsgebied, van de beoordelingscriteria als van de toepasselijke lijsten, de Gewesten in uitvoering van de Europese Verordening 1334/2000 zaken in overweging dienen te nemen die voor de Federale Staat niet vereist zijn op basis van de toepasselijke federale wetgeving.ⁱⁱⁱ De bij wet en KB bepaalde voorwaarden die moeten voldaan zijn om een (federale) machtiging te verlenen,¹⁴ zijn niet gelijk aan de bij Europese verordening aangehaalde overwegingen die in rekening moeten worden gebracht bij het al dan niet verlenen van een uitvoervergunning.¹⁵ Bovendien is het federale machtigingssysteem enkel van toepassing op overdracht naar niet-kernwapenstaten die geen lid zijn van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, wat bijvoorbeeld Rusland en China buiten het federale controlesysteem houdt maar niet buiten de door de Gewesten uitgeoefende exportcontrole op basis van de Europese Verordening 1334/2000. Ook exporten naar Euratom-staten van producten uit bijlage IV van de EG-Verordening of exporten naar de VS van

ii Met uitzondering van de federale bevoegdheid voor in-, uit- en doorvoer door het leger en de politie.

iii Voor een meer gedetailleerde analyse van de verschillen tussen de regelgeving waarvoor de Federale Staat bevoegd is, en de Europese regelgeving waarvoor de Gewesten bevoegd zijn, zie bijlage.

producten uit bijlage II – deel 2 zijn onderworpen aan een regionale vergunning, maar niet aan een federale machtiging. Tot slot worden de Europese lijsten met te controleren producten, waarop de Gewesten zich dienen te baseren, stipter up-to-date gehouden dan de lijsten in bijlage bij het KB waarop de Federale Staat zich dient te baseren.¹⁶ Een analyse van de cijfers voor het jaar 2007 leert daarenboven dat meer dan de helft van de waarde van Vlaamse individuele exportlicenties voor producten voor tweëerlei gebruik betrekking heeft op nucleaire producten,¹⁷ wat meteen het belang onderstreept van deze thematiek.

Op basis van de hierboven aangehaalde argumenten is het duidelijk dat de Gewesten best op één of andere manier betrokken worden bij alle aspecten van nucleaire exportcontrole die voor de uitoefening van hun bevoegdheden van belang zijn. Bovendien is het specifiek wenselijk dat de Gewesten toegang kunnen krijgen tot de voor hen relevante informatie in de databanken waarvan de Nuclear Suppliers Group gebruik maakt (bv. Nuclear Suppliers Group Information Sharing System)¹⁸ en deel kunnen uitmaken van de Belgische delegatie bij de Nuclear Suppliers Group, niet in het minst omdat de Europese lijsten wat nucleair materieel betreft, rechtstreeks afgeleid zijn van de lijsten die door dit exportcontroleregime worden bijgehouden. Modaliteiten die informatiedoorstroming en gewestelijke bijdragen aan de standpuntbepaling mogelijk maken met betrekking tot uit- of doorvoer van nucleaire materialen en technologie, ontbreken echter in dit samenwerkingsakkoord, en dit in tegenstelling tot de regelingen die voor conventionele wapens, chemische en biologische wapens en rakettechnologie zijn uitgewerkt.

1.5 Informatieverstrekking ten behoeve van de Europese en internationale partners

In de artikelen 14 tot 16 wordt geregeld hoe België zijn verplichtingen op het vlak van informatieverstrekking aan Europese en internationale partners zal nakomen.

Belgische bijdragen aan jaarverslagen en statistieken worden gecompileerd door de respectieve woordvoerder op basis van gegevens die door elk van de Gewesten en Federale Staat worden aangereikt. Hiervoor wordt tevens een coördinatievergadering belegd. De overheid van wie de initiële gegevens uitgaan, blijft verantwoordelijk voor de correctheid en het formaat van deze gegevens. De FOD Buitenlandse Zaken maakt de verslagen en statistieken over. (art. 14)

Een notificatie van een weigering of de herroeping ervan wordt door de FOD Buitenlandse Zaken overgemaakt via de geijkte kanalen. Het respectieve Gewest zorgt ervoor dat de FOD Buitenlandse Zaken de gegevens tijdig en in de vereiste vorm en taal ontvangt. (art. 15 – zie ook boven, §2.2)

De consultatie door een andere EU-lidstaat naar aanleiding van een weigering door één van de Gewesten, verloopt via het federale contactpunt. Het antwoord wordt door het desbetreffende Gewest opgesteld. Niet enkel de EU-lidstaat in kwestie maar ook de andere Gewesten en de minister van Buitenlandse Zaken krijgen het antwoord. In het samenwerkingsakkoord worden termijnen gestipuleerd waarover het federale contactpunt en het betrokken Gewest beschikken. (art. 16)

Hoe een consultatie van een Gewest door een andere lidstaat verloopt, is dus concreet uitgewerkt. **In het samenwerkingsakkoord staat echter niets over een consultatie in de omgekeerde richting, waarbij een Gewest in overweging zou nemen een vergunning te verstrekken binnen de drie jaar nadat een andere EU-lidstaat een wezenlijk identieke transactie had geweigerd.** De intra-Belgische consultatieprocedure werd geregeld in art. 10 (zie boven), maar het verdient aanbeveling ook een werkwijze

uit te werken voor een raadpleging door België van een andere lidstaat, wanneer een Gewest hierom verzoekt.

1.6 Slotbepalingen

In de laatste titel van het samenwerkingsakkoord staan afspraken over de duur van het akkoord, de mogelijkheid tot wijziging en de publicatie in het Staatsblad. (art. 17-19)

2 Algemene beoordeling

Dit samenwerkingsakkoord is een belangrijke stap in de goede richting. Wanneer we dit akkoord toetsen aan de vier aandachtspunten die het Vredesinstituut in januari 2007 aanstipte (communicatie, coördinatie, samenwerking en duidelijkheid),¹⁹ dan blijkt wat de interactie tussen de FOD Buitenlandse Zaken en de Gewesten betreft, op ieder vlak vooruitgang geboekt:

- Ten eerste werden procedures voorzien die een vlotte en efficiënte communicatie moeten verzekeren, bijvoorbeeld op basis van systematische doorstroming van landeninfo, informatie-uitwisseling met Europese of internationale partners, actieve en/of passieve toegang tot databanken, of rechtstreekse contactneming met diplomatieke posten.
- Ten tweede gelden de gangbare interstatelijke afspraken op het vlak van weigeringsnotificatie en “no undercut”-principe voortaan ook intergewestelijk.
- Ten derde is de externe vertegenwoordiging op een duidelijke en werkbare manier geregeld.
- Ten vierde gingen de partijen het engagement aan om loyaal samen te werken met het oog op een correcte implementatie van de betrokken internationale en Europese verbintenissen. Indien dit engagement correct wordt nageleefd, dan impliceert dit onder meer dat de verschillende partijen voldoende middelen en personeel op alle niveaus zullen voorzien. Meer algemeen kunnen ook nieuwe of onvoorziene problemen op basis van loyale samenwerking met het oog op een correcte implementatie van internationale en Europese verbintenissen worden aangepakt.

Bij het aftoetsen van het samenwerkingsakkoord binnen het ruimere kader van de controle op buitenlandse handel in militair materieel en producten voor tweërlei gebruik, blijken twee elementen niet of niet duidelijk geregeld:

- Ten eerste werd bij het organiseren van weigeringsnotificaties en consultaties in het kader van het “no undercut”-principe, niet gestipuleerd via welke weg een Gewest eventueel een andere Europese of internationale partner kan consulteren.
- Ten tweede ontbreekt bij de afspraken met betrekking tot internationale controleregimes elke verwijzing naar de nucleaire regimes.

Tot slot verdient het aanbeveling dat het advies van het Vredesinstituut in het vervolg al in een vroeger stadium wordt ingewonnen.

3 Advies

Aangezien de modaliteiten die in het Samenwerkingsakkoord wapenhandel overeengekomen werden, tegemoetkomen aan de punten die het Vredesinstituut in zijn advies dd. 23 januari 2007 onder de aandacht

had gebracht, en aangezien geen enkele afspraak lijkt in te gaan tegen een efficiënte en effectieve wapenexportcontrole of tegen een correcte implementatie van internationale en Europese verbintenissen, **adviseert het Vredesinstituut globaal gunstig over het voorliggend Samenwerkingsakkoord.**

Aangezien voor een correcte toepassing van het samenwerkingsakkoord voldoende middelen en personeel nodig zijn bij elk van de partijen, **brengt het Vredesinstituut zijn advies dd. 23 januari 2007 in herinnering, dat er onder meer op aandringt voldoende personeel op alle niveaus te voorzien.**

Aangezien in dit samenwerkingsakkoord bij het organiseren van weigeringsnotificaties en consultaties in het kader van het “no undercut”-principe, nog niet duidelijk gestipuleerd werd via welke weg een Gewest eventueel een andere Europese of internationale partner kan consulteren, **adviseert het Vredesinstituut om in aanvulling op of door wijziging van het voorliggende samenwerkingsakkoord een procedure uit te werken via dewelke een Gewest een Europese of internationale partner kan consulteren wanneer dit Gewest in overweging neemt een vergunning toe te kennen nadat die Europese of internationale partner in de voorbije drie jaar voor een wezenlijk identieke transactie een vergunning heeft geweigerd.**

Aangezien in dit samenwerkingsakkoord bij de afspraken met betrekking tot internationale controleregimes elke verwijzing naar de nucleaire regimes ontbreekt, en gezien de relevantie van deze thematiek voor de uitoefening van de Gewestelijke bevoegdheid op het vlak van uit- en doorvoer van producten voor tweërlei gebruik (zie 1.4, zevende alinea), **adviseert het Vredesinstituut om in aanvulling op of door wijziging van het voorliggende samenwerkingsakkoord:**

- 1. een gepaste procedure uit te werken om de Gewesten actief en/of passief toegang te verlenen tot databestanden en informatie-uitwisseling in de schoot van de Nuclear Suppliers Group en de Zangger Committee, in zoverre deze informatie nuttig is voor het uitoefenen van de regionale bevoegdheid op het vlak van uit- en doorvoer van producten voor tweërlei gebruik;**
- 2. de Gewesten op een gepaste manier te betrekken bij de bepaling van het standpunt dat België inneemt op bijeenkomsten in het kader van de Nuclear Suppliers Group en de Zangger Committee, in zoverre het thema's betreft die verband houden met de regionale bevoegdheid op het vlak van uit- en doorvoer van producten voor tweërlei gebruik.**

¹ Bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, art. 6, ¹, VI, eerste lid, 4°.

² Beleidsbrief Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel – Beleidsprioriteiten 2007-2008, ingediend door mevrouw Patricia Ceysens, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel (Zitting 2007-2008 stuk 1428-1), Vlaams Parlement, 7 november 2007, p. 97.

³ Advies bij de beleidsbrief 2007-'08 van de minister bevoegd voor de vergunningen voor in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie, Vlaams Vredesinstituut, 12 november 2007.

⁴ Beleidsbrief Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel – Beleidsprioriteiten 2007-2008: Onderdeel Wapenhandel. Verslag namens de Subcommissie voor Wapenhandel, Vlaams Parlement, zitting 2007-2008 stuk 1428-8, 29 november 2007.

⁵ Adviesnota - Nauwere samenwerking om exportcontrole te verbeteren, Vlaams Vredesinstituut, 23 januari 2007.

⁶ Castryck G., Depauw S., Duquet N. (2006), Het Vlaams wapenexportbeleid: een analyse van de juridische context, Brussel: Vlaams Vredesinstituut, 140p.

-
- ⁷ Zie inzonderheid uitvoeringsbepaling 3.
- ⁸ Gids voor de gebruiker bij de Gedragscode van de EU betreffende wapenuitvoer, 8 juni 2007, p. 12 (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/nl/07/st10/st10684.nl07.pdf> - geraadpleegd 11 januari 2008)
- ⁹ Verordening (EG) Nr. 1334/2000 van de Raad van 22 juni 2000 tot instelling van een communautaire regeling voor controle op de uitvoer van producten en technologie voor tweeeërlei gebruik, art. 9 §3.
- ¹⁰ Zie met betrekking tot deze problematiek: Duquet, N., Castryck, G. & Depauw, S. (2007), Vlaamse buitenlandse wapenhandel 2006, Brussel: Vlaams Vredesinstituut, p. 20-23.
- ¹¹ Wet van 9 februari 1981 houdende de voorwaarden voor export van kernmaterialen en kernuitrustingen, alsmede van technologische gegevens, en Koninklijk Besluit van 12 mei 1989 betreffende de overdracht aan niet-kernwapenstaten van kernmaterialen, kernuitrustingen, technologische kerngegevens en hun afgeleiden. Zie ook: Castryck G., Depauw S., Duquet N. (2006), Het Vlaams wapenexportbeleid: een analyse van de juridische context, Brussel: Vlaams Vredesinstituut, p. 87-90.
- ¹² Wet van 9 februari 1981 houdende de voorwaarden voor export van kernmaterialen en kernuitrustingen, alsmede van technologische gegevens, en Koninklijk Besluit van 12 mei 1989 betreffende de overdracht aan niet-kernwapenstaten van kernmaterialen, kernuitrustingen, technologische kerngegevens en hun afgeleiden, art. 3.
- ¹³ Koninklijk Besluit van 5 juni 2004 tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 mei 1989 betreffende de overdracht aan niet-kernwapenstaten van kernmaterialen, kernuitrustingen, technologische kerngegevens en hun afgeleiden, art. 1 (Koninklijk Besluit van 12 mei 1989 betreffende de overdracht aan niet-kernwapenstaten van kernmaterialen, kernuitrustingen, technologische kerngegevens en hun afgeleiden, art. 6 §3).
- ¹⁴ Koninklijk Besluit van 12 mei 1989 betreffende de overdracht aan niet-kernwapenstaten van kernmaterialen, kernuitrustingen, technologische kerngegevens en hun afgeleiden, art. 7-8.
- ¹⁵ Verordening (eg) nr. 1334/2000 van de Raad van 22 juni 2000 tot instelling van een communautaire regeling voor controle op de uitvoer van producten en technologie voor tweeeërlei gebruik, art. 8.
- ¹⁶ Verordening (EG) Nr. 1183/2007 van de Raad van 18 september 2007 tot wijziging en bijwerking van Verordening (EG) nr. 1334/2000 tot instelling van een communautaire regeling voor controle op de uitvoer van producten en technologie voor tweeeërlei gebruik. Koninklijk besluit van 16 juli 1993 tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 mei 1989 betreffende de overdracht aan niet-kernwapenstaten van kernmaterialen, kernuitrustingen, technologische kerngegevens en hun afgeleiden, en van de bijlage aan dit besluit.
- ¹⁷ Duquet N. (2008), Vlaamse buitenlandse handel in wapens en goederen voor tweeeërlei gebruik 2007, Brussel: Vlaams Vredesinstituut, p. 57-59.
- ¹⁸ Voor nadere toelichting over informatie-uitwisseling binnen de Nuclear Suppliers Group, zie: ANTHONY I., AHLSTRÖM C. & FEDCHENKO V., Reforming Nuclear Export Controls: The Future of the Nuclear Suppliers Group, Stockholm; SIPRI – Oxford University Press, 2007 (SIPRI Research Report No. 22), p. 29-32 (<http://books.sipri.org/files/RR/SIPRIRR22.pdf>).
- ¹⁹ Adviesnota - Nauwere samenwerking om exportcontrole te verbeteren, Vlaams Vredesinstituut, 23 januari 2007.
-

Het Vlaams Vredesinstituut werd bij decreet opgericht door het Vlaams Parlement als onafhankelijk instituut voor vredesonderzoek. Het Vredesinstituut voert wetenschappelijk onderzoek uit, documenteert relevante informatiebronnen, en informeert en adviseert het Vlaams Parlement en het brede publiek inzake vredesvraagstukken.

www.vlaamsvredesinstituut.eu

Bijlage^{iv}

Juridisch advies m.b.t. de export van nucleaire *dual use* goederen

Kathleen Van Heuverswyn
(12 september 2008)

1 Vraagstelling

1.1 Juridische vraagstelling

Met betrekking tot de twee volgende vragen werd een juridisch advies gevraagd:

- 1) Overlappen volgende teksten elkaar, al dan niet gedeeltelijk?
 - De Europese Verordening nr. 1334/2000 van de Raad van 22 juni 2000 tot instelling van een communautaire regeling voor controle op de uitvoer van producten en technologie voor tweëerlei gebruik¹;
 - De Belgische Wet van 9 februari 1981 houdende de voorwaarden voor export van kernmaterialen en kernuitrustingen, alsmede van technologische gegevens²; en het Koninklijk Besluit van 12 mei 1989 betreffende de overdracht aan niet-kernwapenstaten van kernmaterialen, kernuitrustingen, technologische kerngegevens en hun afgeleiden³?
- 2) Kernwapenstaten nemen een bijzondere plaats in binnen nucleaire regimes. Vallen deze, en in het bijzonder de kernwapenstaten die geen EU-lidstaat zijn, dan meteen buiten de actieradius van de federale controle en komt de beslissing dan automatisch bij de gewesten via de Europese Verordening 1334/2000?

1.2 De context van de vraagstelling

In 2003 werd de *“in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie, militair materieel en producten en technologieën voor tweëerlei gebruik”* geregionaliseerd⁴.

Daar waar vóór 2003 vergunningen en alle andere vereisten (zoals certificaten en voorafgaande machtigingen) m.b.t. deze materie een exclusief federale bevoegdheid waren, bestaat er sedert 2003 een gedeelde bevoegdheid tussen de gewestelijke en federale overheden.

^{iv} Revisie van de Engelse vertaling van dit advies heeft ook in de oorspronkelijke Nederlandse versie aanleiding gegeven tot enkele kleine tekstwijzigingen (23 oktober 2008).

Op 17 juli 2007 werd omwille van die gedeelde bevoegdheid tussen de federale Staat en de drie Gewesten een Samenwerkingsakkoord⁵ gesloten, met als doel: “*een loyale samenwerking met het oog op een correcte implementatie van de betrokken internationale en Europese verbintenissen.*”⁶

Het Samenwerkingsakkoord omvat met het oog daarop afspraken omtrent informatie-uitwisseling tussen de bevoegde federale en gewestelijke instanties en vertegenwoordiging in voor de problematiek relevante Europese en internationale fora⁷.

De geregionaliseerde materie omvat twee onderscheiden categorieën van goederen:

- Wapens, munitie en militair materieel;
- Producten en technologieën voor tweëerlei gebruik (verder als *dual use* goederen vermeld).
Deze laatste categorie omvat nucleaire en andere goederen.

Het toepassingsgebied van het Samenwerkingsakkoord omvat de hele geregionaliseerde materie, m.a.w. beide categorieën van goederen⁸.

Informatie-uitwisseling tussen het federaal en het regionaal niveau is voor beide categorieën geregeld voor wat betreft de landenanalyses en het *no-undercut* beginsel (artt. 4 t.e.m. 10), en m.b.t. de certificaten van eindbestemming (art. 11).

Internationale vertegenwoordiging is geregeld in de artikelen 12 t.e.m. 16. Artikel 1, 6° t.e.m. 11° verduidelijkt op welke internationale fora deze regeling van toepassing is. Twee internationale fora m.b.t. nucleaire goederen zijn daarin niet vermeld: het *Zangger Committee* en de *Nuclear Suppliers Group*⁹.

Op het eerste zicht lijkt het ontbreken van afspraken m.b.t. internationale vertegenwoordiging voor nucleaire *dual use* goederen een incoherentie. Immers, zonder dat het Samenwerkingsakkoord uitdrukkelijk in een beperking van haar toepassingsgebied voorziet¹⁰, worden m.b.t. één bepaalde categorie van goederen geen afspraken m.b.t. internationale vertegenwoordiging uitgewerkt.

Vanuit de bekommernis om een sluitende exportcontrole op de geregionaliseerde materie, nl. wapens én *dual use* goederen, kan men zich de vraag stellen waarom internationale vertegenwoordiging m.b.t. nucleaire *dual use* goederen niet in het samenwerkingsakkoord is opgenomen¹¹.

De verklaring zou kunnen zijn dat door het bestaan van andere mechanismen m.b.t. de export van nucleair materiaal, er geen bijkomende specifieke regeling van de internationale vertegenwoordiging vereist is (zoals bv. voor chemische wapens het geval is). In die context situeert zich de vraag om de Europese Verordening m.b.t. de vergunningen en de Belgische regelgeving m.b.t. voorafgaande machtigingen met elkaar te vergelijken.

Het Samenwerkingsakkoord regelt immers enkel *specifieke* samenwerkingsmodaliteiten tussen de federale en de regionale overheden en is als dusdanig *niet de enige* reglementaire bron m.b.t. de proceduremodaliteiten inzake de geregionaliseerde in-, uit- en doorvoervergunningen.

Ten gronde worden de toepasselijke lijsten van goederen, en de beoordelingscriteria en -voorwaarden m.b.t. vergunningen en andere toelatingen beschreven in andere wetteksten. Het betreft enerzijds de Europese Verordening 1334/2000 voor nucleaire (en andere) *dual use* goederen en anderzijds de Belgische wet van 1981 en het uitvoeringsbesluit van 1989 m.b.t. de export van kernmateriaal (zuiver nucleair en

meervoudig toepasbare nucleaire goederen)¹².

De vraag stelt zich dus of specifiek m.b.t. nucleaire *dual use* goederen - na de regionalisering - in deze teksten ten gronde, alle relevante aspecten, inclusief internationale vertegenwoordiging afdoende geregeld zijn.

Indien het antwoord hierop bevestigend is, zou dit het ontbreken van specifieke afspraken in het samenwerkingsakkoord kunnen verklaren en rechtvaardigen.

De achterliggende vraag of hoofdvraag is dus of er voor een sluitende regeling van de exportcontrole op de materies die in 2003 geregionaliseerd werden – wapens en *dual use* goederen – niet consequent voor *alle* categorieën van goederen naast informatie-uitwisseling tussen de gewestelijke en federale overheden ook afspraken m.b.t. internationale vertegenwoordiging dienden uitgewerkt te worden in het Samenwerkingsakkoord?

Het zijn de teksten waarvan de juridische analyse wordt gevraagd die zicht bieden op de taakverdeling tussen het federale niveau en de Gewesten, en waaruit kan worden afgeleid of er als gevolg van de regionalisering al dan niet specifieke, bijkomende samenwerkingsmodaliteiten vereist zijn, en welke.

2 Analyse en argumentatie

2.1 Opbouw van de argumentatie

We analyseren achtereenvolgens volgende aspecten:

- Wat is de bestaande procedure inzake de export (vergunning/machtiging) van nucleaire *dual use* goederen?
 Vergelijking van het toepassingsgebied en de beoordelingscriteria van de EU- verordening 1334/2000 en de Belgische wetgeving op de voorafgaande machtiging, nl. de Wet van 9 februari 1981 en het KB van 12 mei 1989 (zoals gewijzigd in 1993), inclusief het verschil tussen kernwapen- en niet-kernwapenstaten.
- M.b.t. de hoofdvraag: zijn met die wettelijk bepaalde procedures alle relevante aspecten m.b.t. (informatie-uitwisseling tussen gewestelijke en federale overheden en) internationale vertegenwoordiging voor nucleaire *dual use* goederen afdoende geregeld, zodat er geen bijkomende bepalingen in het samenwerkingsakkoord vereist zijn?

2.2 Analyse

2.2.1 Verhouding tussen beide procedures inzake de export van nucleaire *dual use* goederen

We maken de vergelijking van de Europese en Belgische regelgeving terzake op drie aspecten: (1) het algemeen toepassingsgebied, (2) de beoordelingscriteria, en (3) het voorwerp van de wetgeving, m.n. de lijsten met goederen waarop de regelgeving van toepassing is.

2.2.1.1 Toepassingsgebied

Kennen de Europese regelgeving m.b.t. exportvergunningen voor dual use goederen en de Belgische wetgeving m.b.t. voorafgaande machtigingen éénzelfde toepassingsgebied?

1. Regime tot 1989: de Belgische Wet van 1962 en haar uitvoeringsbesluiten

De wet van 11 september 1962¹³ stelde een algemene reglementering in op de in-, uit- en doorvoer. In, uit- en doorvoer konden aan voorafgaande machtigingen, bijzondere heffingen of andere formaliteiten onderworpen worden.

Relevant in deze context is de omschrijving van een voorafgaande machtiging in artikel 1, d) als: “*een vergunning, een machtiging, een toelating of elke andere overheidshandeling met een gelijkaardige strekking*”.

Deze omschrijving geeft aan dat er juridisch geen algemeen onderscheid te maken valt tussen een machtiging en een vergunning. Beide worden gebruikt als synoniemen, nl. als benaming voor een formele toelating door een overheidsinstantie om een bepaalde activiteit toe te laten. Het verschil tussen beide kan dus alleen beoordeeld worden *in concreto*, op basis van de relevante teksten die verduidelijken wat een machtiging, resp. een vergunning inhoudt.

Het zijn de Ministers van Economische Zaken en Buitenlandse Handel die de vergunningen toekennen¹⁴. De administratieve behandeling gebeurde door de Centrale Dienst voor Contingenten en Vergunningen, eerst op basis van het uitvoeringsbesluit van 24 oktober 1962, later vervangen door het KB van 30 december 1993¹⁵.

De wet en haar uitvoeringsbesluit stellen een algemeen stelsel van IUD-vergunningen (tot 1993), resp. voorafgaande machtigingen (vanaf 1994) in, maar omvatten geen inhoudelijke beoordelingscriteria waaraan dergelijke machtigingen moeten worden afgetoetst. Die criteria vinden we in specifieke wetgeving.

Bv. voor wapens vinden we die in de wet van 5 augustus 1991. Met diezelfde wet worden vergunningen voor wapens trouwens uit het toepassingsgebied van de algemene IUD-Wet¹⁶ gehaald.

Voor *dual use* goederen geldt een specifiek regime vanaf 1994, op basis van de EU-Verordening 3381/1994¹⁷ (zie verder).

2. Regime vanaf 1981/1989: de Wet op nucleaire export van 1981 en het KB van 1989

Op 9 februari 1981 wordt een wet aangenomen “*met het oog op de uitvoering van de internationale akkoorden betreffende de niet-verspreiding van kernwapens*”¹⁸. Deze wet stelt naast de bestaande algemene uitvoervergunning op basis van de wet van 1962 een voorafgaande machtiging in voor de export van kernmateriaal. Pas in 1989 worden met het KB van 12 mei, de voorwaarden, de procedure en de goederen waarop deze van toepassing zijn bepaald.

Deze voorafgaande machtiging wordt verleend door de Minister bevoegd voor Energie¹⁹, na advies van een interministeriële adviescommissie, de “Commissie van advies voor de niet-verspreiding van kernwapens”, afgekort CANVEK²⁰.

Deze bijkomende voorafgaande machtiging geldt voor de export van:

- (1) nucleair materiaal (“meervoudig gebruik”, afgeleiden²¹ en andere²²) cf. de lijsten in de bijlagen bij het uitvoeringsbesluit van 1989²³ (zie ook verder, bij de bespreking van de toepasselijke lijsten);
- (2) naar niet-kernwapenstaten die geen lidstaat zijn van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie²⁴.

Er is *geen* voorafgaande machtiging vereist voor de uitvoer van kernmateriaal, kernuitrusting, kerntechnologie en goederen voor tweërlei gebruik naar China, Rusland, de Verenigde Staten en de lidstaten van de Europese Unie.

Sinds 1989 geldt dus dat er voor de extracommunautaire export van nucleaire goederen naar niet-kernwapenstaten voorafgaand aan de vergunning (algemeen, op basis van de wet van 1962) toegekend door de ministers van Economische Zaken en Buitenlandse Handel een machtiging nodig is van de minister van Energie (federaal), na advies van een adviescommissie, de CANVEK.

3. Regime vanaf 1994: de Europese *dual use* Verordeningen

Sinds 1994 bestaat er bij Verordening een communautaire regeling voor *dual use* goederen. In 2000 werd deze vervangen door een nieuwe Verordening, nr. 1334/2000, met het oog op een verdere harmonisatie van de exportvergunning op *dual use* goederen.

Een verordening is rechtstreeks toepasselijk in het nationaal recht van de lidstaten. De *dual use* Verordeningen primeren dus op andere, bestaande wetgeving in België²⁵.

Met de Verordening nr. 1334/2000 van 22 juni 2000 stelt de EG een uniform vergunningsstelsel in voor de hele Europese Gemeenschap op de uitvoer van producten voor tweërlei gebruik of *dual use* goederen.

Artikel 2 omschrijft deze goederen als volgt:

“producten voor tweërlei gebruik: producten, met inbegrip van programmatuur en technologie, die zowel een civiele als een militaire bestemming kunnen hebben, met inbegrip van alle goederen die voor niet-explosieve doeleinden gebruikt kunnen worden en op enige manier bijdragen in de vervaardiging van nucleaire wapens of andere nucleaire explosiemiddelen.”

Het toepassingsgebied van de vergunning op basis van de EU-Verordening omvat:

- alle *dual use* goederen: nucleaire en andere²⁶; de Verordening is daardoor ruimer dan de Belgische wetgeving op de voorafgaande machtiging;
- geen onderscheid naargelang het gaat om kernwapenstaten of niet; ook daardoor is het toepassingsgebied ruimer dan de Belgische wetgeving m.b.t. de voorafgaande machtiging; De EU-Verordening maakt wel een ander onderscheid: voor goederen uit bijlage II, deel 1 die naar Australië, Canada, Japan, Nieuw-Zeeland, Noorwegen, Zwitserland of de Verenigde Staten worden geëxporteerd, geldt een communautaire algemene uitvoervergunning (art. 6.1)²⁷; de goederen van bijlage II, deel 2 vallen daar niet onder, daarvoor zijn dan weer nationale vergunningen vereist;
- export naar landen buiten de EU²⁸ - net zoals de Belgische wetgeving op de voorafgaande machtiging, met uitzondering van sommige *dual use* goederen, vermeld in bijlage IV (heel delicaat materiaal), waarvoor de Verordening in een intracommunautaire vergunning voorziet²⁹ - in tegenstelling tot de Belgische wetgeving die geen intracommunautaire machtiging voorschrijft;
- een *catch-all* clause, waardoor andere goederen, dan deze die op de lijsten in bijlage voorkomen aan een vergunning kunnen onderworpen worden³⁰; de Belgische wetgeving voorziet niet in een dergelijke bepaling.

De Belgische voorafgaande machtiging is parallel en complementair aan de vergunningsprocedure die Europa oplegt, blijven bestaan, alleen voor nucleair materieel, al dan niet *dual use*, en alleen voor de export naar niet-kernwapenstaten.

4. Regionalisering van 2003

De Bijzondere Wet van 12 augustus 2003 regionaliseert de vergunningen voor wapens en *dual use* goederen. De voorafgaande machtiging blijft federaal. Beide blijven ten gronde ongewijzigd naast elkaar bestaan.

De bevoegde federale dienst wordt vervangen door de respectievelijk bevoegde dienst in elk Gewest. Voor Vlaanderen is dat de Dienst Controle Wapenhandel, van het Departement Internationaal Vlaanderen³¹.

5. Samenvattend overzicht:

Het toepassingsgebied van de dubbele procedure ziet er samengevat als volgt uit:

Zuiver nucleaire en nucleaire <i>dual use</i> goederen		
Procedure ▶ ▼ Land van bestemming	Federale machtiging op basis van de Belgische wetgeving	Vergunning op basis van de Verordening
Intracommunautaire uitvoer	Geen federale machtiging	Enkel een Vlaamse vergunning, voor de goederen op de lijst in bijlage IV van de Verordening ³² , behalve voor de BLEU-landen ³³
Extracommunautaire uitvoer naar niet-kernwapenstaten	Federale machtiging voor de goederen in bijlage bij het KB van 1989	Communautaire vergunning voor de goederen in bijlage II, deel 1 naar de landen in bijlage II, deel 3 (i.c. Australië, Canada, Japan, Nieuw-Zeeland, Noorwegen en Zwitserland)
		Vlaamse vergunning voor de goederen in bijlage II, deel 2 naar de landen in bijlage II, deel 3 en voor de goederen in bijlage I naar alle andere landen
Extracommunautaire uitvoer naar kernwapenstaten	Geen federale machtiging	Communautaire vergunning voor de goederen in bijlage II, deel 1 naar de landen in bijlage II, deel 3 (i.c. de Verenigde Staten)
		Vlaamse vergunning voor de goederen in bijlage II, deel 2 naar de landen in bijlage II, deel 3 en voor de goederen in bijlage I naar alle andere landen (i.c. Rusland en China)

Besluit m.b.t. het toepassingsgebied:

Uit de vergelijking blijkt dat het toepassingsgebied van beide regelingen niet identiek is.

Met name in drie gevallen is er een Vlaamse vergunning vereist – opgelegd door Europa – zonder dat er voorafgaand een federale machtiging op basis van de Belgische wetgeving gevraagd wordt:

- Voor uitvoer naar een EG-lidstaat van heel gevoelig materiaal dat voorkomt op de lijst in bijlage IV van de EU-Verordening (behalve voor de BLEU-landen);
- Voor uitvoer van zuiver nucleaire en nucleaire *dual use* goederen naar kernwapenstaten die geen EU-lidstaat zijn, dit zijn: China, Rusland.
- Voor de Verenigde Staten wordt de nationale vergunning vervangen door een communautaire algemene uitvoervergunning (art. 6.1), behalve voor de lijst in bijlage II, deel 2, waarvoor toch een nationale vergunning vereist is (art. 6.3). Ook deze goederen vallen buiten de voorafgaande machtiging, gezien het gaat om een kernwapenstaat.

2.2.1.2 Beoordelingscriteria

Hanteren de Europese regelgeving m.b.t. exportvergunningen en de Belgische wetgeving m.b.t. voorafgaande machtigingen dezelfde beoordelingscriteria?

We vergelijken daarvoor de machtigingscriteria, opgelegd in de Belgische wetgeving en de Europese vergunningscriteria.

1. De Belgische machtigingscriteria voor de nucleaire export naar niet-kernwapenstaten

De beoordelingscriteria voor het toestaan van een voorafgaande machtiging voor nucleaire export zijn terug te vinden in artikel 3 van de wet van 1981. Artikel 7 van het KB van 12 mei 1989 verduidelijkt die criteria voor uitvoer, artikel 8 heeft betrekking op doorvoer naar derde landen.

Volgens artikel 3 van de wet hebben de voorwaarden betrekking op:

- Toepasselijke internationale veiligheidscontroles en het domein der fysische protectie (= inhoudelijk);
- De procedure voor de toekenning van de machtiging (= formele vereiste).

De formele vereisten hebben onder meer betrekking op het feit dat een aanvraag tot vergunning en een aanvraag tot machtiging gelijktijdig worden ingediend³⁴, en het verplicht advies van de “Commissie van advies voor de niet-verspreiding van kernwapens”, de zogenaamde CANVEK-commissie³⁵.

Inhoudelijk hebben de voorwaarden betrekking :

- De beoordeling van het eindgebruik: de goederen van de bijlagen I en II mogen niet worden aangewend voor de fabricage van kernwapens of om het even welke nucleaire explosiemiddelen³⁶;
- De garantie dat de goederen van bijlage I gedekt zijn door de waarborgen van het Internationaal Agentschap voor Atoomenergie of andere, gelijkwaardige waarborgen³⁷;
- Garanties van fysische bescherming voor de goederen in bijlage I³⁸

Deze vereisten gelden niet alleen voor de goederen zelf, maar ook voor de installaties die ze gebruiken³⁹.

Artikel 8 tot slot stelt dat de Staat waarnaar de goederen verder worden doorgevoerd, aan dezelfde vereisten dient te voldoen en België om toestemming tot verdere overdracht moet vragen.

2. De Europese vergunningscriteria

De vergunningscriteria voor *dual use* goederen zijn vastgelegd in artikel 8 van de EU-Verordening 1334/2000. Het betreft:

- Internationale verplichtingen en verbintenissen inzake non-proliferatie en uitvoercontrole;
- Verplichtingen die voortvloeien uit sancties vanwege de EU, de OVSE of de VN;
- Overwegingen m.b.t. het nationaal buitenlands- en veiligheidsbeleid, inclusief de Gedragscode van de Europese Unie betreffende wapenuitvoer⁴⁰;
- Overwegingen m.b.t. het voorgenomen eindgebruik en het onttrekkingsgevaar.

Bovenop de rechtstreeks toepasselijke Europese voorwaarden, legt België bij MB (van 28 september 2000) nog de verbintenis op aan de aanvrager om de betrokken producten en technologie voor tweëerlei gebruik een bestemming te geven overeenkomstig de machtiging⁴¹. Dit houdt een soort bijkomende “beoordeling van goede trouw” in.

3. De jure vergelijking

Samenvattend overzicht van de beoordelingscriteria voor beide procedures:

	Belgische machtiging	Europees/Vlaamse vergunning
Vergelijkbare criteria	Eindgebruik	Eindgebruik en onttrekkingsgevaar
	Internationale waarborgen inzake non-proliferatie	Internationale verplichtingen, onder andere non-proliferatie
Alleen bij de machtiging	Fysische beveiliging	
Alleen bij de vergunning		Internationale sancties en embargo's
		Overwegingen van internationale veiligheid

De vergelijking geeft aan dat sinds de Europese *dual use* Verordening voor goederen waarvoor de dubbele procedure van toepassing is, twee types van beoordelingscriteria in de beide procedures voorkomen, nl. het eindgebruik en internationale verplichtingen m.b.t. non-proliferatie.

Op drie aspecten is de vergunningsprocedure ruimer dan die van de voorafgaande machtiging: nl. andere internationale verplichtingen dan deze inzake non-proliferatie, internationale sancties en embargo's en de overwegingen van internationale veiligheid.

Gezien de overlapping enerzijds en de ruimere criteria in het kader van de EU-Verordening anderzijds, had men er voor kunnen kiezen om de procedure m.b.t. de voorafgaande machtiging alleen nog te beperken tot dat ene aspect dat niet aan bod komt in de vergunningsprocedure, nl. criteria m.b.t. fysische beveiliging.

In de praktijk is evenwel het omgekeerde gebeurd.

4. De facto verschillen

Los van de juridische context is het belangrijk te verduidelijken dat voor nucleaire goederen *de facto* de procedure in het kader van de voorafgaande machtiging op federaal niveau altijd als de *eigenlijke* vergunningsprocedure werd beschouwd.

Uit navraag bij de betrokken diensten (van vóór de regionalisering) blijkt dat er in de CANVEK-adviescommissie, naast de technische (eindgebruik, fysische beveiliging) en de technisch/juridische (voldoen aan de IAEA-waarborgen) beoordeling, ook politieke afwegingen werden gemaakt, hoewel daarvoor een wettelijke basis ontbreekt in de wet van 1981. In de praktijk verleende de bevoegde minister inzake vergunningen (Economie) de vergunning, van zodra op basis van het positief advies van de CANVEK, een voorafgaande machtiging werd afgeleverd door de minister van Energie.

Strikt juridisch gezien beantwoordde deze praktijk niet aan de wetgeving, toch niet sinds de inwerkingtreding van de Europese *dual use* Verordening, gezien de vergunningsprocedure op basis daarvan sinds 2000 een veel ruimere politieke en juridische beoordeling beoogt dan de machtigingsprocedure.

Door de ruime interpretatie van de beoordelingscriteria die de CANVEK hanteert, werden *de facto* maar niet *de jure*, bijkomende beoordelingen door de *vergunnende* administratie overbodig. Dit neemt niet weg dat strikt juridisch gezien, die ruimere politieke beoordelingen, minstens formeel nog hadden moeten gemaakt worden.

Uit navraag bij de Vlaamse bevoegde dienst blijkt dat sinds de regionalisering door Vlaanderen wel bijkomende overwegingen in het kader van de vergunningsprocedure worden gemaakt, overeenkomstig de bepalingen van de Verordening.

De praktijk van een “ruime toetsing” binnen CANVEK is evenwel ook blijven bestaan, waardoor de indruk kan gewekt worden dat er dubbel werk verricht wordt.

Besluit m.b.t. de beoordelingscriteria:

Uit de vergelijking blijkt enerzijds dat de beoordelingscriteria in het kader van de vergunningsprocedure ruimer zijn dan die van de machtigingsprocedure en anderzijds dat twee categorieën van beoordelingscriteria in beide reglementeringen voorkomen.

Belangrijker evenwel dan de vergelijking van de teksten, is de vaststelling dat de *de facto* toepassing ervan in de praktijk afwijkt van wat is voorgeschreven. Dit betreft vnl. het feit dat er in het kader van de machtigingsprocedure ruimere afwegingen worden gemaakt dan de strikt wettelijke voorgeschreven criteria. Daardoor kan het lijken alsof de vergunningsprocedure weinig meerwaarde biedt ten opzichte van de voorafgaande machtigingsprocedure.

Nochtans, ook al worden *de facto* ruimere afwegingen gemaakt in het kader van de machtigingsprocedure dan wettelijk zijn voorgeschreven, dan nog zijn de regionale overheden momenteel minstens formeel verplicht om de specifieke criteria die de vergunningsprocedure voorschrijft in hun afwegingen mee op te nemen.

Deze bijkomende criteria hebben voornamelijk betrekking op politieke en juridische aspecten op het vlak van internationale veiligheid.

2.2.1.3 De lijsten met goederen die het voorwerp vormen van de vergunning/machtiging.

Zijn de lijsten met goederen in bijlage van de Europese en Belgische regelgeving identiek?

1. Verduidelijking bij de lijsten

De lijst waarop de EU Verordening van toepassing is, is opgenomen in bijlage I, de zogenaamde gemeenschappelijke lijst, waarop alle vergunningsplichtige goederen vermeld staan.

Ze wordt jaarlijks bijgewerkt en is gebaseerd op volgende internationale lijsten⁴²:

- Wassenaar Arrangement
- Nuclear Suppliers Group
- Australia Group
- Organisation for Prohibition of Chemical Weapons
- Missile Technology Control Regime

De lijst waarop de Belgische machtiging van toepassing is, is opgenomen in de bijlagen van het KB van 1989, zoals gewijzigd door het KB van 16 juli 1993. Deze lijst is sindsdien niet meer bijgewerkt. Toentertijd was ze gebaseerd op de lijsten die het *Zangger Committee* en de *Nuclear Suppliers Group* opstellen.

2. Verduidelijking bij de bronnen

In de Nuclear Suppliers Group (NSG) vindt uitwisseling van informatie plaats omtrent ontwikkeling op nucleair vlak die van belang zijn voor de werking van de organisatie, nl. de controle op de export van nucleair inzetbaar materiaal voor militaire doeleinden⁴³.

De werking van het Zangger Committee is vergelijkbaar met de NSG? met dat verschil dat er een duidelijk link is met het Non-Proliferatie Verdrag-NPV, waarvan artikel 2 stelt dat landen die participeren aan het NPV geen nucleair materieel mogen uitvoeren naar niet-kernmogendheden indien deze goederen niet onder het Safeguards programma van de IAEA vallen. De activiteiten van dit Comité richten zich op het opstellen van lijsten van goederen die onder toepassing van dit artikel vallen⁴⁴.

Door die rechtstreekse link met het Non-Proliferatie Verdrag is de scope van de lijsten van het Zangger Committee afgebakend. Voor de Nuclear Suppliers Group geldt geen vergelijkbare beperking.

In de praktijk blijken de goederen van de Zangger-lijsten ook voor te komen op de lijsten van de Nuclear Suppliers Group, die bovendien nog uitgebreider zijn. Om die reden trouwens neemt de EU enkel de lijst van de Nuclear Suppliers Group als basis.

Besluit m.b.t. de toepasselijke lijsten:

Uit de vergelijking van de bronnen die voor het opstellen van de bijlagen gebruikt worden, blijkt dat de gemeenschappelijke lijst waarop de vergunningsprocedure van toepassing is, de lijst in de bijlagen bij de Belgische wetgeving overlapt en veel meer omvattend is.

Volledigheidshalve dient te worden opgemerkt dat omwille van het feit dat de bijlagen bij het KB van 1989 sinds 1993 niet meer zijn bijgewerkt, het toepassingsgebied van de EU-Verordening, ook voor dezelfde categorieën van goederen, ruimer is, gezien van die bijlagen wel herhaaldelijk *updates* worden gemaakt (de laatst gepubliceerde *update* dateert van 2007⁴⁵).

2.2.1.4 Vaststellingen bij de vergelijkende analyse

Uit de vergelijking van het algemeen toepassingsgebied, de beoordelingscriteria en de toepasselijke lijsten blijkt duidelijk dat de vergunningsprocedure niet alleen ruimer is dan de machtigingsprocedure, maar deze laatste ook grotendeels overlapt.

- M.b.t. het toepassingsgebied zijn de gevallen waarin een vergunning vereist is ruimer dan die van de machtiging; en bovendien is er in geen enkel scenario een machtiging vereist zonder dat een vergunning nodig is.
- M.b.t. de beoordelingscriteria is alleen de controle van de fysieke beveiliging een specifieke vereiste binnen de machtigingsprocedure.
De controle op het eindgebruik en de naleving van internationale verplichtingen inzake non-proliferatie zijn voor beide procedures voorgeschreven.
In het kader van de vergunning, voorziet de EU-Verordening bovendien de toetsing aan andere internationale verplichtingen, internationale sancties en embargo's en andere overwegingen van internationale veiligheid.
- Ook m.b.t. de toepasselijke lijsten is het toepassingsgebied *in concreto* voor de vergunningprocedure veel ruimer dan dat van de machtigingsprocedure en bestaat er overlapping doordat de lijst van de Nuclear Suppliers Group als basis voor beide procedures wordt gebruikt (en ruimer is dan die van het Zangger Committee).

De bespreking geeft bovendien aan dat, naast de vaststelling van overlapping, er in de praktijk een probleem bestaat voor wat de interpretatie en toepassing van de bestaande wetteksten betreft. Zoals vermeld gaan de beoordelingen van de CANVEK momenteel verder dan hetgeen de wettelijke bepalingen daaromtrent voorschrijven, en hebben deze ruimere beoordelingen net betrekking op (de politieke en juridische) afwegingen die de vergunningsprocedure voorschrijft.

2.2.2 Specifieke samenwerkingsvereisten, als gevolg van de regionalisering, voor een sluitende exportcontrole op nucleaire *dual use* goederen

Zoals vermeld bij de toelichting van de context, kon de beschrijving van de bestaande procedures eventueel verduidelijking brengen bij de hoofdvraag, nl. of alle vereiste samenwerkingsmodaliteiten tussen het federaal en gewestelijk niveau geregeld zijn, al dan niet in het samenwerkingsakkoord.

Volledigheidshalve geven we toelichting bij zowel informatie-uitwisseling tussen gewestelijke en federale overheden als internationale vertegenwoordiging.

Informatie-uitwisseling tussen gewestelijke en federale overheden blijkt afdoende geregeld te zijn:

- Dit is in het Samenwerkingsakkoord algemeen geregeld en dus ook voor nucleaire *dual use* goederen. Bovendien geven artikel 7 en artikel 11, 4de lid de Gewesten de mogelijkheid ten allen tijde bijkomende informatie te vragen aan het federaal niveau.
- Sinds 2004 zijn ook de Gewesten als waarnemer geassocieerd in de CANVEK (geen lid) en dus “getuige” (geen deelnemer) bij de voorafgaande machtigingsprocedure⁴⁶.

M.b.t. internationale vertegenwoordiging stellen we vast dat noch het samenwerkingsakkoord, noch andere wettelijke bepalingen afspraken inhouden m.b.t. twee van de internationale fora die aan de basis liggen van de toepasselijke lijsten: het Zangger Committee en de Nuclear Suppliers Group.

Gezien de lijsten van het Zangger Committee alleen gebruikt worden voor de bijlage van de Belgische wetgeving, die een louter federale machtigingsprocedure instelt, is strikt juridisch gezien een rechtstreekse betrokkenheid bij de werking van dit Comité en participatie daarin dan niet direct relevant voor de Gewesten.

Dezelfde redenering lijkt niet op te gaan voor wat de werking van de Nuclear Suppliers Group betreft, omdat de lijsten die daar worden opgesteld, niet alleen als basis gelden voor de Belgische wetgeving op de voorafgaande federale machtiging maar ook als basis gebruikt worden op EU-niveau voor de bijlagen van de Verordening 1334/2000.

Anderzijds kan men stellen dat de Gewesten wel vertegenwoordigd zijn op Europees niveau via de regeling die geldt voor de “Werkgroep tweërlei gebruik” en de technische “Coördinatiegroep”⁴⁷. Hoewel ze niet rechtstreeks en in eerste hand deelnemen aan de informatie-uitwisseling binnen de Nuclear Suppliers Group, hebben de Gewesten wel toegang tot de voor de EU-Verordening relevante informatie door de regeling m.b.t. de EU-vertegenwoordiging.

Indien men die redenering volgt, is het evenwel niet logisch dat voor alle andere internationale bronnen⁴⁸, aan de basis van de bijlagen bij de EU-Verordening, wel afspraken zijn uitgewerkt.

Bovendien zijn er nog twee andere argumenten die kunnen pleiten voor een rechtstreekse betrokkenheid van de Gewesten bij de besprekingen van de Nuclear Suppliers Group.

- Ten eerste kunnen – los van het resultaat van de discussies dat op de lijsten zelf terechtkomt – de discussies op zich rond het al dan niet opnemen op de lijst van een bepaald goed direct relevant zijn voor de Gewesten, omwille van het feit dat naast overwegingen van internationale veiligheid (het federaal terrein), vaak ook economische motieven een rol spelen, hetgeen specifiek de bekommernis is van de Gewesten.
- Ten tweede kunnen – eveneens los van het resultaat – ook de discussies rond het proliferatiegevaar zelf voor de Gewesten interessante informatie bevatten.

Indien beide argumenten valabel geacht worden, geldt niet alleen dat internationale vertegenwoordiging voor de Nuclear Suppliers Group dient geregeld te worden, maar ook voor het Zangger Committee en zelfs voor het Internationaal AtoomAgentschap.

Besluit m.b.t. de nood aan betrokkenheid van de Gewesten bij de internationale fora die de lijsten bepalen

Strikt juridisch gezien hebben de Gewesten alleen een direct belang bij de besprekingen van de Nuclear Suppliers Group. Via de regeling van de vertegenwoordiging in de Werkgroep voor tweërlei gebruik en de

coördinatiegroep hebben de Gewesten nu slechts de mogelijkheid om indirect informatie te krijgen over de totstandkoming van de toepasselijke lijsten.

Bovendien lijkt het juridisch niet coherent om zonder een uitdrukkelijke beperking van het toepassingsgebied van het Samenwerkingsakkoord, *de facto* één van de relevante internationale fora niet in de regeling m.b.t. internationale vertegenwoordiging op te nemen.

Vertegenwoordiging in het Zangger Committee heeft voor de Gewesten geen direct belang, gezien die lijst alleen als basis genomen worden voor de toepasselijke lijst voor de voorafgaande machtigingen en niet voor de regionale vergunningen.

Toch kan het opportuun zijn om te overwegen of er geen vertegenwoordiging in meerdere internationale fora voor nucleaire export noodzakelijk is, enerzijds omwille van economische motieven en anderzijds omwille van de inhoudelijke discussies rond het proliferatiegevaar, die een rol spelen bij het opmaken van de lijsten.

Indien deze argumenten belangrijk geacht worden, dient een regeling van de internationale vertegenwoordiging niet alleen uitgewerkt te worden voor de Nuclear Suppliers Group en het Zangger Committee maar ook voor de IAEA.

3 Besluit

3.1 Antwoord op de initieel gestelde vragen: verhouding van de Europese en Belgische wetgeving terzake

Het verschil tussen de EU-Verordening 1334/2000 en de Belgische wetgeving inzake voorafgaande machtiging, situeert zich op de volgende vlakken:

- Het toepassingsgebied: dat van de EU-Verordening overlapt dat van de federale machtiging en is bovendien ruimer, nl. in drie gevallen is er een vergunning vereist zonder dat er een voorafgaande machtiging aan te pas komt:
 - a. Voor uitvoer naar een EG-lidstaat van heel gevoelig materiaal dat voorkomt op de lijst in bijlage IV van de EU-Verordening (behalve voor de BLEU);
 - b. Voor alle uitvoer van zuiver nucleaire en nucleaire *dual use* goederen naar kernwapenstaten die geen EU-lidstaat zijn, dit zijn: China, Rusland;
 - c. Voor uitvoer naar de Verenigde Staten van goederen die voorkomen op de lijst in bijlage II, deel 2.
- De beoordelingscriteria: de beoordelingscriteria in het kader van de vergunningsprocedure overlappen deels en zijn voor de rest ruimer dan die van de federale machtigingsprocedure. De ruimere criteria hebben vooral betrekking op juridische en politieke overwegingen m.b.t. internationale veiligheid. Slechts de controle op één criterium is specifiek voor de voorafgaande machtigingsprocedure, nl. fysische beveiliging.
- De toepasselijke lijsten: de lijst in bijlage bij de Belgische wetgeving zit vervat in de gemeenschappelijke EU-lijst, die bovendien veel ruimer en actueler is. Minstens voor de Nuclear Suppliers Group is het niet logisch dat er geen internationale vertegenwoordiging voor de Gewesten geregeld is, omdat die lijst ook als basis wordt genomen van de EU-verordening.

3.2 Antwoord op de hoofdvraag: is de exportcontrole momenteel sluitend geregeld of niet?

- Omwille van juridische coherentie was het verkieslijk geweest om de Nuclear Suppliers Group mee op te nemen in het Samenwerkingsakkoord in de lijst van internationale fora waarop de afspraken inzake internationale vertegenwoordiging van toepassing zijn.
- Zelfs indien dat wordt rechtgezet zijn daarmee niet alle incoherenties van de baan en blijft de huidige regeling juridisch “wringen”. Dit heeft voornamelijk te maken met het feit dat de praktijk niet strookt met de bewoordingen van de bestaande regelgeving.
Zoals beschreven werd *de facto* de federale machtigingsprocedure, op basis van het advies van de CANVEK, beschouwd als de eigenlijke vergunningsprocedure. Door een ruime interpretatie van de beoordelingscriteria van artikel 7 van het KB van 1989 worden – vermoedelijk op basis van de bepaling m.b.t. het internationaal waarborgsysteem - ook binnen de CANVEK politieke overwegingen inzake internationale veiligheid gemaakt. Daardoor heeft de eigenlijke vergunningsprocedure (tot 2003 door de FOD Economie, sinds 2003 door de Gewesten) *de facto* aan meerwaarde verloren, maar geenszins *de jure*.

Omwille van de vergunningscriteria in artikel 8 van de EU-Verordening dienen de vergunningsverlenende overheden minstens formeel nog de beoordelingen m.b.t. internationale verplichtingen, sancties en wapenembargo's en de EU-Gedragscode te maken; gezien alleen zij daartoe momenteel een wettelijke basis hebben.

De huidige twijfel bij het al dan niet sluitend zijn van de exportcontroles heeft daarom eerder te maken met een verschil tussen de wetteksten en de praktische toepassing ervan, dan met het verschil tussen beide wetteksten op zich.

Het al dan niet regelen van de internationale vertegenwoordiging voor de internationale nucleaire fora zoals hiervoor aangehaald, zal voor deze situatie in de praktijk dan ook geen oplossing bieden.

Dit is evenwel een aspect ten gronde, dat niet in het Samenwerkingsakkoord thuis hoort.

Een oplossing hiervoor kan door een aanpassing van de praktijk aan de wetgeving ten gronde of omgekeerd.

¹ PB L 159 van 30 juni 2000

² B.S. 10 maart 1981

³ B.S. 15 juni 1989

⁴ Artikel 2 van de Bijzondere wet van 12 augustus 2003 tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (B.S. 20 augustus 2003) kent in volgende bewoordingen deze materie toe aan de Gewesten:

“Artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 4°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, opgeheven bij de bijzondere wet van 16 juli 1993, wordt hersteld in de volgende lezing :

“ 4°De in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie, en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie evenals van producten en technologieën voor tweërlei gebruik, onverminderd de federale bevoegdheid inzake de in- en uitvoer met betrekking tot het leger en de politie en met naleving van de criteria vastgesteld in de Gedragscode van de Europese Unie op het stuk van de uitvoer van wapens; ”.

- ⁵ Het Samenwerkingsakkoord van 17 juli 2007 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, met betrekking tot de invoer, de uitvoer en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en de daaraan verbonden technologie, alsook van producten en technologieën voor dubbel gebruik, *B.S.* 20 december 2007
- ⁶ Art. 2, 1ste lid Samenwerkingsakkoord van 17 juli 2007
- ⁷ Zie de inleidende overwegingen bij het Samenwerkingsakkoord van 17 juli 2007
- ⁸ Art. 1, 1° en 2° Samenwerkingsakkoord van 17 juli 2007
- ⁹ Ook de *Organisation for Chemical Weapons Convention* is niet in de lijst van het Samenwerkingsakkoord van 17 juli 2007 opgenomen. Afspraken daaromtrent werden apart geregeld in het Samenwerkingsakkoord van 2 maart 2007 tussen de federale Staat, het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende de uitvoering van de overeenkomst tot verbod van de ontwikkeling, de productie, de aanleg van voorraden en het gebruik van chemische wapens en inzake de vernietiging van deze wapens, gedaan te Parijs op 13 januari 1993, *B.S.* 24 augustus 2007.
- ¹⁰ Art. 1, 1° en 2° Samenwerkingsakkoord van 17 juli 2007
- ¹¹ Opmerking: aangezien de vraagstelling gaat over proceduremodaliteiten m.b.t. machtiging/vergunning, betreft het hier enkel het aspect *ex ante* controle en niet *ex post* (bv. door de douane).
- ¹² M.b.t. wapens betreft het de Wet van 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van en de bestrijding van illegale handel in wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie, *B.S.* 10 september 1991
- ¹³ Wet van 11 september 1962 betreffende de in-, uit- en doorvoer van goederen en de daaraan verbonden technologie, *B.S.* 27 oktober 1962 (IUD-wet)
- ¹⁴ Art. 1 §1 KB van 30 december 1993 tot regeling van de in-, uit- en doorvoer van goederen en de daaraan verbonden technologie, *B.S.* 2 februari 1994 (waarbij het KB van 24 oktober 1962 tot regeling van de in-, uit- en doorvoer van goederen werd opgeheven).
- ¹⁵ Art. 2, §1 KB van 30 december 1993. Bij KB van 7 augustus 1995 werd het Ministerie van Economische Zaken geherstructureerd (*B.S.* 28 september 1995), waardoor de vergunningsbevoegdheid van de Dienst Contingenten (op enkele uitzonderingen na) werd overgenomen door het Bestuur Economische Betrekkingen.
- ¹⁶ Art. 1, 2de lid Wet van 5 augustus 1991
- ¹⁷ Voor goederen waar er een Europese Gemeenschapsregeling bestaat, zijn de bepalingen van het KB van 30 december 1993 slechts van toepassing voor zover ze niet in strijd zijn met de Europese regeling (art. 1, §4 KB van 30 december 1993), zoals bv. het geval is vanaf 1994 voor *dual use* goederen door de EG-Verordening Nr. 3381/94 van de Raad van 19 december 1994 tot instelling van een communautaire regeling voor exportcontrole op goederen voor tweërlei gebruik, *PB L 367* van 31 december 1994
- ¹⁸ Art. 1 Wet van 9 februari 1981
- ¹⁹ Art. 1 Wet van 9 februari 1981
- ²⁰ Art. 1 Wet van 9 februari 1981 en art. 6, §1 van het KB van 12 mei 1989
- ²¹ De lijst in bijlage II
- ²² De lijst in bijlage I
- ²³ Art. 1 b) van het KB van 12 mei 1989, zoals gewijzigd bij het KB van 16 juli 1993: *“kerngoederen en technologische kerngegevens: de kernmaterialen en –uitrustingen evenals de technologische kerngegevens en hun afgeleiden, waarvan de lijst in bijlage I is opgenomen en meervoudig toepasbare materialen, uitrustingen, technologische gegevens en hun afgeleiden met zowel nucleaire als niet-nucleaire toepassingen, waarvan de lijst in bijlage II is opgenomen”*. “Meervoudig toepasbare materialen” werd in 1993 aan de omschrijving toegevoegd (KB van 16 juli 1993).
- ²⁴ Art. 1 e) KB van 12 mei 1989
- ²⁵ Zie ook art.1, §4 KB van 30 december 1993 (IUD)
- ²⁶ Cf. de gemeenschappelijke lijst in bijlage I
- ²⁷ Die uitzondering wordt gemaakt omdat deze landen voldoende garanties bieden op het vlak van hun nationaal controlebeleid, zie: G. CASTRYCK, S. DEPAUW en N. DUQUET, *Het Vlaams wapenexportbeleid: een analyse van de juridische context*, Brussel, Vredesinstituut, oktober 2006, p. 49
- ²⁸ Art. 2, b) EU-Verordening 1334/2000
- ²⁹ Art. 21 EU-Verordening 1334/2000
- ³⁰ Art. 3.2, art. 4 en art. 5 EU-Verordening 1334/2000
- ³¹ Hier dient te worden opgemerkt dat in het KB van 12 mei 1989, art.1 d) na de regionalisering niet is aangepast. Het vermeldt nog steeds de Dienst Contingenten als bevoegde dienst, terwijl dit nu “de bevoegde gewestelijke diensten” zou moeten zijn.

³² Art. 21, 1ste lid Verordening 1334/2000

³³ Er is in deze analyse geen verduidelijking opgenomen van de impact van de BLEU, de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie. Het volstaat in deze context te vermelden dat beide landen een gemeenschappelijke regeling kennen inzake in-, uit- en doorvoer en als één enkele 'entiteit' worden beschouwd. Voor een uitvoeriger beschrijving: zie G. CASTRYCK, S. DEPAUW en N. DUQUET, o.c., p. 58 e.v.

³⁴ Art. 3 KB van 12 mei 1989

³⁵ Art. 6 KB van 12 mei 1989

³⁶ Art. 7, §1, a KB van 12 mei 1989

³⁷ Art. 7, §1, b KB van 12 mei 1989; de waarborgen van de IAEA attesteren dat een staat de internationale verbintenissen m.b.t. nucleaire non-proliferatie nakomt. De IAEA treedt op grond van internationale verdragen op als een nucleaire inspectie. Zie voor verdere toelichting, de IAEA Factsheet, op: http://www.iaea.org/Publications/Factsheets/English/sg_overview.html

³⁸ Art 7, §1, c KB van 12 mei 1989

³⁹ Art. 7, §2 KB van 12 mei 1989

⁴⁰ De criteria van de Europese Gedragscode voor wapenuitvoer:

C1: Naleving van internationale verbintenissen van de EU-lidstaten (VN Veiligheidsraad, EU- en OVSE-sancties/wapenembargo's, enz.)

C2: Eerbiediging van de rechten van de mens in het land van bestemming

C3: Interne situatie van het land van eindbestemming ten gevolge van spanningen of gewapende conflicten

C4: Handhaving van de vrede, veiligheid en stabiliteit in de regio

C5: Nationale veiligheid van de lidstaten, van de gebieden waarvan een van de lidstaten de buitenlandse betrekkingen behartigt, alsmede van bevriende landen en bondgenoten

C6: Gedrag van het land dat wapens koopt, tegenover de internationale gemeenschap, met name de houding van dat land tegenover terrorisme, de aard van zijn bondgenootschappen en de eerbiediging van het internationaal recht

C7: Gevaar voor interne ontduiking of het ongewenst opnieuw uitvoeren van wapens

C8: Compatibiliteit van de wapenuitvoer met de technische en economische capaciteit van het ontvangende land, rekening houdend met de wenselijkheid dat de staten aan hun legitieme behoeften inzake veiligheid en defensie voldoen met zo gering mogelijke aanwending van menselijk en economisch potentieel voor bewapening

⁴¹ Zie ook G. CASTRYCK, S. DEPAUW en N. DUQUET, o.c., p. 84

⁴² Zie ook G. CASTRYCK, S. DEPAUW en N. DUQUET, o.c., p. 82

⁴³ Zie voor een vollediger bespreking: G. CASTRYCK, S. DEPAUW en N. DUQUET, o.c., p. 19

⁴⁴ Zie voor een vollediger bespreking: G. CASTRYCK, S. DEPAUW en N. DUQUET, o.c., p. 20

⁴⁵ EG-Verordening nr. 1183/2007 van de Raad van 18 september 2007 tot wijziging en bijwerking van EG-Verordening nr. 1334/2000 tot instelling van een communautaire regeling voor controle op de uitvoer van producten en technologie voor tweeeërlei gebruik, *PB L 278* van 22 oktober 2007, met een rectificatie in november: Rectificatie van EG-Verordening nr. 1183/2007 van de Raad van 18 september 2007 tot wijziging en bijwerking van EG-Verordening nr. 1334/2000 tot instelling van een communautaire regeling voor controle op de uitvoer van producten en technologie voor tweeeërlei gebruik, *PB L 298* van 16 november 2007

⁴⁶ Enig artikel van het KB van 5 juni 2004 tot wijziging van het KB van 12 mei 1989 betreffende de overdracht aan niet-kernwapenstaten van kernmaterialen, kernuitrustingen, technologische kerngegevens en hun afgeleiden, *B.S. 23* juni 2004

⁴⁷ Art. 1, 7° en 8° Samenwerkingsakkoord van 17 juli 2007

⁴⁸ In het Samenwerkingsakkoord van 17 juli 2007: Wassenaar Arrangement, Australia Group, en Missile Technology Control Regime; in een apart samenwerkingsakkoord van 2 maart 2007 voor de Organisation for Prohibition of Chemical Weapons.
